

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte

Manuscripte nu să dau napoi.

Că vom fi — oamenii dumilorvoaste...

S'a zis și să zice de toți dreptii judecători ai stărilor și lucrurilor, că nouă, Românilor din țările coroanei ungare, fiind-că ne-a lăsat Dzeu să locuim pe întinderi mari unii lângă alții, unii într'alții, și printre noi de tot puțină nație străină, — apoi acele nații streine, și chiar toată puterea statului, numai puțin de tot, foarte puțin, ne pot strica! Iar dacă ceva ne poate strica, aceea poate fi numai putrejiunea dintre noi, merele putrede ori oile călbejite dintre noi!

Și, uite, cât e asta de ade-vărat.

Vedeți pilda urită a Vin-tului-de-jos, despre care ni-să scrie la alt loc al foii noastre. Fusesse Români de aci multă vreme uitați de sine, și deși să aflau în număr mai mare ca alte nații, nu să ridicase ei să aibe cîrma comunei. Nainte cu 12 ani, așadar în zilele redeșteptării naționale mai nouă, cam după vilva națională Memorandistă, — să ridică un bun Român, Ion Goția, și zice: haideți fraților să cercăm să avem noi mâna pe cîrma comunei! Și bunii frați îl ridicară pe el de primar în o comună, care are altfel și număroși Unguri și Jidani, și să ține până la un loc de comună cu tradiții maghiare!

Și dacă acești oameni au știut ținea la olaltă, la 4 alegeri de primar au ales nu numai primar, ci și viceprimar, și sfetnicii români, — și la cea din uruă alegere, aleaseră și deputat dietal român, în o frumoasă frație.

Acum s'a vîrit pizma în

sufletele unor oameni și, ca să ajungă la putere, aci unde Români numai așa pot stăpîni, dacă țin bine toți la un loc, — s'au dus 2—3 slabi de înger, și s'au dat în coate cu »domnii«, cerîndu-le mila cu vorbă:

„Vom fi oamenii dumilorvoaste...”

Această vorbă urită cuprinde în sine toată icoana sufletelor joase, stricate, putrede, din care s'a stins orice bărbăție, ori-ce vrednicie...

„Vom fi oamenii dumilorvoaste...”

înseamnă azi la noi Români, din punct de vedere național, a recunoaște, că ești măr putred, de jumătate ori de tot, și te îmbii negustorului de mere putrede, fisol-găbirăului, ca să te bage numai în vatra cutare de mere sănătoase, și va vedea el cum va trece putrejiunea de pe tine și pe altele din jurul tău!

Dar, Doamne, care e omul care rîvnește la aceasta chemare de putrejiune? Și nu îl muștră oare pe noul birău din Vinț și pe tatăl-lui, sufletul, că s'a îmbiiat de atare pentru Români sănătoși din Vinț și comunele vecine?

Noi nu avem pentru astfel de oameni, decît mișcarea de mână și de față, pe care o faci dînd peste mărul putred, printre cele frumoase, sănătoase!...

Incolo treaba fraților dela Vinț cum să se poarte față de acești oameni, cari dețera din mâna Românilor slujba de al doilea-primar unui strein, și și toiagul de primar îl închină până la pămînt, până în tină, înaintea fibirăului, vînzînd toată ne-atîrnarea și curățenia acelui toiag, prin vorbele înjosite:

„Vom fi oamenii dumilorvoaste...”

Nu da, Doamne, neamului românesc, în veacurile prin cari trece, mulți fii în a căror inimi să-și fi făcut sălaș cald gîndul ce să țilcue prin vorbele mitocănești:

»Vom fi oamenii dumilorvoaste«...

„Fondul-Cultural”.

La »Fondul-Cultural« dela Sibiu pentru ajutorarea școalelor populare confessionale gr.-or. române, — s'au mai făcut următoarele înscrieri mai însemnate:

Dr. A. Muntean, Orăștie	K 1000
N. Borza, protpp, Făgăraș	» 1000
G. Pop Gremoiu, Mărgineni	» 1000
I. Hamzea, protpp, Zernești	» 600
Dr. I. Fruma, adv., Sibiu	» 500
I. Căndea, protpp Avrig	» 400
I. Droc, protpp p. Mercurea	» 300
Avr. Pacurar, prtp	» 200
Dr. G. Măcelar	» 200
D. Vulc, dir.	» 200
Dr. Schiau, adv.	» 200
I. Străvoiu, adv. Zernești	» 200

apoi preoți din tractul Mercurei toți cu cîte 150, 100 cor., învățătorii cu cîte 50, 100 cor.

Și încolo prin tracturi și prin parochii, să urmează subscrierile de danii nobile pentru mărețul scop al mîntuirii culturii române în popor!

Dee Dzeu suflet bun la cît mai mulți, să aducă jertfe de laudă.

Doamna Vlad.

Ziarul „Az Ujság”, unul din cele mai cetite și bine redactate între ziarle maghiare, — scrie despre cazul cu pedepșirea d-nei Anuța Dr. Vlad, un articol interesant, în care persiflează, ia peste picior, gravitatea cu care statul s'a apărut prin judecătorii sale, contra unei femei, ce și-a arătat odată păreri naționale în fața unor oameni ai stăpînirii, și cere, ca osînda asta să se nimicească, ba să se ridice însăși femeile maghiare și să ceară nimicirea ei!

Iată citeva părți din articolul de foită al ziarului maghiar:

D-na Vlad a avut un atac (o ciocnire) — cu idela de stat ungar. La examen public, a aruncat citeva vorbe vătămătoare ungarimii. De ce? nu mă interesează.

Soția unui deputat naționalist, pe care creșterea, împrejurările și ambiția lui, îl îndeamnă la luptă în potriiva atotputernicei maghiare, nu poate avea păreri măgulitoare despre noi. Ori ce s'ar zice, eu cred, că soție credincoasă nici nu poate să aibă credințe politice deosebite de ale soțului său. Și dacă doamnei Vlad nu-i place statul ungar, cu gîndul acesta trebuie să se înpace și statul, de vreme ce pe d-nul Vlad l-a primit de trimis unui curent politic potrivit nouă. Hotărît e o greșeală că d-na Vlad și a arătat neplăcerea la loc nepotrivit, și în formă nepotrivită.

Dar acum iacă vine — statul Statul să poate asemăna cu un elefant. Înțepăturile unei furci de fier, uneori el nici nu le simte, dar dacă vr'un țînțar ar îndrăzni să-i sugă din trombă, de năcaz el ar fi în stare să zmulgă arborii din rădăcini. Hotărît, statul are degete de elefant. Lucrurile subțiri el ori nu le poate prinde, ori dacă le prinde, le rupe în bucăți...

Di deputat Vlad, împreună cu tovarășii d-sale, pregătesc pe față și poaită o luptă în versuna țării împotriva ideii de stat ungar. Și fiindcă știe să țină anumite forme, statul e silit să sufere, mai mult chiar, e nevoit să-și plătească dușmanii cu leafa și cu starea ocrotită de deputat. N'ai ce-i face, legea-i lege. Dar d-na Vlad, într'o clipă de apărere, își varsă citeva picături din veninul, pe care soțul ei l' varsă cu găleata, și statul o pedepsește cu o lună temniță! Așa cere legea.

Trebuie să spun cu rușine și cu durere, că simțămîntul public își găsește arătarea în legi atît de primitive și de brutale. Un gînd, fie cît de frumos, străcurat în paragrafi de lege, își pierde cuprinsul și rămîne formă rece și goală.

Așadară d-na Vlad va șede o lună în temniță. Ce va zice publicul unguresc? Dacă am înțales-o bine, frumoasa doamnă să gîndea mai zilele trecute, că oare unde să-și implinească pedeapsa. În Seghedin ori în Vaț? În societatea osîndiților și în grija unor panduri de sex bărbătesc? Iată o întrebare ciudată!

Eu însum, un punct mic al mulțimii, care se chiamă societate, îmi strig cuvîntul de protestare!

În războiul politic, pe care statul ungar îl pornește împotriva unei Românce, dragostea mea nu este pentru cel dintâi!

Cum, domnilor, aici am ajuns, să întemnițăm femeile, cari fac politică? Ele astviri cu oale în găzdă, și gazda să răspundă cu focuri de pușcă? Urmele noastre să nu găsească altă întrebuintare? Ce fel de neam este acesta? Orice s'ar zice, mie îmi pare de-adreptul respingătoare toată treaba asta.

Nu un cavalerism sentimental mă îndeamnă să vorbesc așa, ci știința, că politica ungară, plină de nezdăvănlă, acum se pregătește la cea mai mare prostie!

Ori-ce politică numai o îndreptare poate avea: ființa statului. Și mie mi-se pare, că și judecătorii fac politică atunci, când sunt chemați să judece greșeli politice. Și asprimea și cruzimea pot avea o îndreptărire. Dar când sfatul își ridică mâna lui asupra noastră ca să lovească în femei, are nevoie de mai multă cum-pănire, nu cumva să-și rănească propria sa demnitate (să-și tragă pielea de pe obraz), dovedindu-se slab, crud și lipsit de cavalerism.

Acum, asta-i întrebarea: Ce urmări poate avea pedepsirea dnei Vlad în politica noastră față de naționalități? Căci ascuțiți-vă urechile și ascultați ce să șoptește printre Români dincoace și dincolo de munte! Foile lor șoviniste și publicul naiv, vor face din dna Vlad o eroină, un fel de Elena Zrinyi sau Blanca Teleki! Numele dnei Vlad va fi o armă în mâna ațîțătorilor, o armă, căreia nici peste zeci de ani nu i-se va toci ascuțișul!

Și ce va zice străinătatea despre cazul dnei Vlad!

Ar trebui să se pună în mișcare întreaga noastră societate! O adunare care ar avea curajul să spună, că nu vrem să luptăm în contra femeilor, și care ar strînge subscrierii pentru agrățierea dnei Vlad, o astfel de adunare ne-ar face mai mult nume bun și ne-ar aduce mai multe foloase, decît zece mii de cuvîntări în dietă! Firește, că în împlinirea acestui gînd, nici eu însumi nu cred...

UNELE—ALTELE

Încercarea organizării.

Un deputat Dr. I. Suci a conșemat pe 17 Ian. la Arad o conșfătuire în scopul pregătirii lucrărilor de organizare a unei legături firești cît mai strînse între membrii inteligenței române de pretutindenea, pentru a lucra la asigurarea viitorului poporului nostru din țară. — Au luat parte 50 advocați din toate părțile locuite de Români și

s'au sfătuit frățește asupra celor ce ar fi de făcut.

Un Ungur din România, contra votului plural.

O interesantă adunare a fost zilele trecute la București. Români ardeleni și alți nemaghiari ce trăiesc în Țară, au ținut o adunare, protestînd contra plănuitelor legi de vot plural a guvernului ungar.

În adunare s'a ridicat și un Ungur și a vorbit ungară, spunînd că nedrept e, aceea ce guvernul de-acasă vrea să facă, protestînd și el din răspuneri contra votului plural!

Dieta

S'a redeschis în Pesta în 18 Ian. Să desbat legi nouă de dări, îngreunătoare destul. E luptă viuă contra lor. — Va urma legea de congruă.

P. C. Sa Filaret Musta, ales Episcop la Caransebeș, precum află Kel. Ț. din Pesta, va fi întărit zilele astea și de Maestatea Sa întru Episcop, căci guvernul s'a hotărît a-l recomanda spre întărire.

Legea de vot — retrasă!

Ziarele mai nouă aduc știrea, că Andrassy fiind zilele astea la Viena, a rugat pe Maestatea Sa să-i dea voie să-și ducă acasă, napoi, monstrul său făcut ce-l așezase pe masa dietei: planul de lege de vot plural... Și M. Sa s'a învoit. Și ci-că o bucurie între koșuțiști, că s'a retras planul de lege de vot plural, că era urgisit și între ei.

Acum să vor apuca de adunat alte date și a chibzui altfel acea lege. Atît vor tot chibzui pînă nu s'a alege nimic de ea... Poartă țara și pe Domnitor cu minciuna, și nu fac ce au făgăduit: lege nouă cu temei de vot universal adevărat.

Mai nou să scrie, că cu retragerea acestui plan de lege va urma și retragerea lui Andrassy din minister, adecă căderea lui chiar pentru acest plan de lege!

Din pilduirile dep. Dr. St. C. Pop

III.

Vorbînd despre planul de lege cu vot plural, alui Andrassy, pe care guvernul îl ținea încă în ascuns și numai din spuse auzea-i cum va fi, — dep. Dr. Pop zicea la Ilia și la Dobra:

Ministrul Andrassy are un făt nou, un plan de lege de alegere, un puiu al său, pe care însă tare îl ține ascuns! Știm că și Țiganul e falos de fătul său și-l arată la ori-cine că-i „fromos“, numai ministrul Andrassy, nu cutează să și-l arate încă, atîta trebuie că-i de frumos. Să spune că ar fi fătul cu un cap, dar e cu trei; că ar trebui să aibă două

picioare, dar are numai jumătate de picior!... De aceea el îl tot acopere cu zdrențele, și la cine merge să-l vadă, descopere numai câte-o parte din el și-l arată, nu întreg!

(De pe acest monstru trase mina socialiștilor într-o zi zdrențele și-l lasă gol golul să-l vadă toată lumea, și fu un zgomot și o scîrbă în toată țara!...)

Andrassy iute coperi iară la el în cirpe, și-l aduse apoi pe masa dietei, — iar zilele astea, precum vedem, fu silit a-l lua napoi și a și-l căra iară acasă!...)

Părintele Cure

din Covășinți, năntea judecării.

Un proces vrednic de toată luarea aminte s'a pertractat Simbăta trecută (16 Ian. n.) la Arad.

Sunt 2 ani decînd la Covășinți (comitatul Aradului), s'a făcut alegere de primar.

Solgăbirăul ieșit la alegere își întocmise treburile cu un om „de-al lui“, om urgisit de marea obște din comună, și ținut de nechemat a fi primarul satului.

Mulțimea bună dorea primar pe un bărbat vrednic. Și preotul Ioan Cure, s'a pus în fruntea unei „deputațiuni“ (cîțiva fruntași), cu care să meargă „năntea fetei Mariei-Sale“ solgăbirăului, să-l roage, să-i ceară, să-i pretindă chiar, că se pună în candidare și pe doritorul mulțimei, al lamurei comunei! Dar n'a ajuns să vadă „fața Mariei-Sale“, că gendarmii i-au ieșit departe în drum, și luîndu-l între baionete, ba legîndu-l ca pe ceva făcător de rele, și chinîndu-l și batjocorîndu-l, l'au dus în arest și l'au cărat la arestul solgăbirăimii din Șiria, și l'au ținut acolo închis două zile depline, — că, vezi dta, a ațîțat poporul la „răscoală“ asupra autorităților (slujbașilor țării)! Ba încă tot ei au pornit și proces contra lui, pentru „revoluția“ din închipuirea lor!

A fost pe acel timp multă vorbă asupra acelei întîmplări. În adunarea (congregația) comitatului Arad, membrii români au zbiciuit după vrednicie volnicia solgăbirăului și a gendarmilor de a să purta în acest fel cu un preot român, care nu a făcut altă, decît ce avea drept ca cetățean, și era dator a face ca preot: a să pune în fruntea poporului său și a-l conduce la trimisul stăpînirii, spre a-i cere să țină samă de dorința obștei și de lege!

Acum s'a pertractat procesul năntea tribunalului din Arad. Apărător al învinutului

preot a fost dl advocat și deputat Dr. St. C. Pop.

Din privilegiul acestei pertractări, chiar și o foaie maghiară de acolo, din Arad (Aradi Köz-löny), s'a simțit îndemnată a scrie un articol, care arată o scîrbă și în unele suflete ungară, față de astfel de grozave volnicii din bun senin asupra cetățenilor pacinici, fie ei chiar Români! Iaca ce scrie „Aradi Köz-löny“:

„Declarația lui Justh Gyula, președintele dietei, a făcut ca politica de naționalități, să fie iar materie de desbatere. Justh a mărturisit că trebuie să se facă pace cu naționalitățile, și să le aducem în slujba politicii naționale. Justh are voce și poate să spună lucruri de acestea, pentru că înalta sa stare politică îl scutește de acuza, că politica sa de împăcare cu naționalitățile, ar însemna „tradare“ de patrie. Și să poate zice, că e și chemat a vorbi de asta: el însuși locuiește în apropiere de naționalități, ba să poate zice că între naționalități, și știe mai bine decît politicianii de sa-loane, răsăriți în capitală, că să poate face pace cu naționalitățile, ori cel puțin să poate asigura o pacinică viețuire împreună!

Și pe cînd în capitală să frămîntă lumea în jurul părerii lui Justh, azi s'a ținut lege într-o pricină, care par'că ar fi o zugrăvire a ziselor lui Justh.

În Covășinț aleseseră jude. La alegere nu s'a candidat omul unei grupări (unei partide). Nu să poate zice că „omul Românilor“, pentru că în Covășinț aproape fie-cine e Român. Partidul celui înlăturat era nemulțămît. Preotul a voit să ducă o deputațiune (ceată de bărbați aleși) la fibirăul, care conducea alegerea. Sergentul de jandarmi a respins însă cu sulitele pe trimiși iar pe preot l-a ferecat în lanțuri, și l-a dus leșinat la Șiria! Iar la Arad a sosit știrea cu litere de foc: în Covășinț e răscoală românească!

La pertractarea de azi însă „răscoală“ asta s'a înfățișat într-o lumină ciudată. N'a știut despre ea nici fibirăul, nici alți patruzeci de martori, ba nici chiar gendarmii!

Ce-i drept, sergentul a arestat pe preotul (Cure), dar era în credința oficioasă (?) că asta așa trebuie să se întîmple! Adevărat că un fel de deputație a vrut să meargă la fibirău, — dar pe aceștia ușor de tot îi putea privi drept „revoltanți“.

Ceea-ce n'a spus Justh Gyula, zice mai departe ziarul maghiar, dar ceea-ce reese din zisele sale, din pertractarea de azi s'aude strigător: *Politica de naționalități nu-i ertat s'o*

incredințăm jendarmilor, ci dnii politicieni să se ocupe cu ea cuminte! Politică energetică de naționalități, care să asigure supremația maghiară, cerem și noi. Dar nimic nu-i strică mai mult acestei politici, decât lucrurile boacâne pe cari le fac pe barba proprie oamenii mărunței. Poate oare să aibă ațtarea armă mai strașnică, decât cele s'au putut scoate la lumină cu prilejul pertractării de azi?"

Ziarul maghiar abia spune adevărul pe jumătate, căci abia vede ce s'a întâmplat la Covăsint. Dar de s'ar pune și ar aduna toate „boacânele“ ce le fac oameni aievea mărunței, cum bine le zice, prin ațtatea părți printre Români, ca de pildă, lupta căpitanilor de poliție d. e. la Orăștie, contra tablelor de firmă a măestrilor, contra cingătoarelor feciorilor pe strade, contra placatelor cutari trimise din alte țări, dar nimerindu-să în ele mai multe fețe din tricolorul românesc, — cită stricare fac aceste copilăroase lupte ale oamenilor stăpînirii, bunei împreună viețuirii, — asta nu să poate nici socoti așa de iute. Asta nu mai e „politică“ de stat. E altceva.

Boicot-ul.

Turcii să dovedesc răzbnători cari știu ce fac!

Conducătorii statului turcesc au făcut „pace“ cu Austria-Ungaria, scoțindu-i din pungă 54 milioane, de care ei au lipsă pentru alte nevoi, ori pentru a lua pe ele arme, pe care să le dea în mâna oștenilor lor, pe care să le folosească, la nevoie contra Bulgarilor, cu cari încă nu-s împăcați... Dar încolo cu boicotarea (respingerea) mărfurilor austriace, *n'au încetat!* Cînd ei, grosul, mulțimea, *poporul turc*, a pornit boicotul asupra celui ce i-a făcut o nedreptate politică, — a pornit acest lucru plin de știre de sine și cu hotărîre bărbătească, — și de aceea să țin încă!

Ambasadorul (trimisul) Austro-Ungariei a cercat acum de nou să facă să se pună capăt boicotării mărfurilor austriace-ungare, că doar iaca s'a pus pace între mai marii țarilor, — dar *poporul turc* nu vrea să audă de asta! Iaca cele mai nouă știri în privința asta:

Constantinopol, 19 Ianuar. Ambasadorul austro-ungar contele Palavicini, a încercat ieri iară unii pași la guvernul turcesc pentru încetarea boicotului, — văzînd că ordinațiunile (poruncelile) mi-

nisteriale date mai înainte în acest înțeles, *n'au putut aduce nici o schimbare* în boicot. Marele vizir (întiul ministru) a dat prin ministrul de interne, rînduiri nouă în privința asta.

Tot din Constantinopol să scrie mai nou:

— Știrile despre o slăbire a mișcării boicotului, sunt fără temei. Un vapor al societății „Lloyd“, sosit din Triest și care aducea mărfuri comandate de guvernul turcesc, — *n'a vrut nimenea să-l descarce!*

Conducerea mișcării boicotului în Trapezut (Azia) nu lasă să meargă nici în trecere peste țară, mărfurile austriace și germane, spre Persia. (Sosind adevă acolo, nu le mai descarcă nimeni pentru a le încărca pe alte care pentru Persia).

— Camera comercială din Triest, a arătat, că după socotelile ei temeinice, boicotul din Turcia a făcut până acum numai negustorilor din acest oraș (Triest) pagube de peste *cinci milioane coroane!* — Cit vor fi pagubele țării întregi, ba a duor, a trei țări!

E multă îndirjire în purtarea Turcilor, și ei pedepsesc astfel greu destul, pe acei, despre cari țin că le-au făcut o nedreptate politică!

Correspondență.

„Om fi oamenii dumnivoaste“...

Vințul de jos 14 Ian. 1909.

Onorată Redacțiune!

Comuna Vințul de jos, Vurpăr și Șibișeni, formînd o comună mare, până la anul 1896 n'a avut norocirea de a avea în fruntea s'a primar Român că, vezi doamne, e comună „ungurească“! În anul 1896 a pășit cel dintiu Român, dl Ioan Goția la postul de primar! — Și-a fost ales. Că Românii au aci putere dar nu să folosise de ea! Și primarul român a fost cîntea Românilor, că a ajuns la această slujbă în o comună mare cu scaunul unguresc, și a stat 12 ani în fruntea numitelor comune, cu dreptate.

În 31 Dec. 1908 umplîndu-se și rîndul al 4-lea de slujbă, fisolgarul a publicat alegerea de primar și alți slujbași comunali, pe 4 Ian. n. 1909.

În comuna noastră Vinț sunt multe neamuri de oameni, dar, uite, tocmai unii din neamul nostru văzînd că pe primarul ăsta nu'l vezi prin crișme, nu bea, își vede de ale lui, și adună tot crucerul, și-au zis: ăsta s'a făcut bogat, trebuie lăpădat și vie altul să să facă și altul bogat. Așa e Românul: de vede că ai, nu'i pare bine, te pizmuește, și de vede că n'ai, că ești om slab, te hulește. Așa și badea Ioan Cărăban din Vinț, avînd și el doi fii, a dorit să-și pună un fii primar. Au dat în stînga, ba în dreapta pela pretorele Măria-sa cu căciula în mână: Candidează-mi domnule din fiiori mei pe unul ori pe Simon ori pe Gusti, că om fi o a m e n i i d u m n i v o a s t a l.

Văzînd că altfel nu'i modru, e secret public azi prin Vinț, că badea Cărăbaș s'a dus, cu fiiori cu tot, și au declarat că de va candida pretorul pe unul din ei la slujba de primar, atunci el, care fusese

omul dlui deputat Dr. Iuliu Maniu, vor fi în viitor cu trup cu suflet pentru domni dela putere în toate treburile politice, așa cele pentru comună cit și pentru ale țarei. La alegeri vor cîștiga oameni pentru aceia, și pe doinnul deputat Dr. Iuliu Maniu nu'l vom mai ocroti în casele lor, cum au făcut pîn'acum, ci vor lucra în contra lui! În acest fel s'au putut apropia de pretorele frumoșii naționaliști de ieri.

Venînd ziua alegerii de primar, începîndu-se la goane, dinși ca aleși în comitetul comunal și ca naționaliști mari, la postul de casar și de vice-primar, *au votul cu Ungurii*, ba încă s'a alăturat lîngă ei și a doilea naționalist: crișmarul Sztinea Iacob, și așa postul de vice-primar l'am perdut, post care pînă aci a fost ținut de un Român, cum și primarul Român.

Înainte de candidare, pretorele a făcut întrebare lui badea Karabán János, *că ține-să de cuvînt?* Că de nu, nu'i candidează pe Simon, că nu află destulă vrednicie și încredere în el. Și ca să le creadă, ei să subscrie toți trei o declarație înainte martorilor, și atuncea le candidează pe Simon. Atunci badea Ioan Cărăban au zis că *da*, și au scris legămîntul toții trei înainte mai multor unguri ca martori și înainte unui Român slujbaș. Atunci au zis alegătorii: acum au pus hamurile pe ei, acum să-i mie cum le place!

După aceea a eșit pretorele și a publicat de candidați pe fostul primar Ioan Goția și Karabán Simon. Începîndu-să votizarea și văzînd oare-cine din comisie că fostul primar reușește, au dat signalul după toți Ungurii, domni și meșteșugari, să vină la votizare, că de nu, iar învinge fostul primar! și atunci nu pot trînti pe deputatul român cum ei nadăduesc a o putea face după „pactul“ cu Carabăneștii...

Și așa cu mari încordări, au izbutit de au ales pe cel închinat lor, avînd și ajutorul crișmariului Sztinea Jakab...

Rușine mare asta pe Românii din Vinț!

Din Messina.

Dela zdrobitele cetăți vin știri mai puține acum. S'a gătat cu căutarea printre ruine. În 15 Ian. s'au mai găsit 3 ființe vii. Dintre niște ruine a ieșit un copil ca de 9 ani, abia viu, după ce-și făcuse loc de ieșire cu cit năcaz: tot; tot tremura și avea glasul slab. El a spus că sub dărîmături, în ceva colț de casă năruit, să află încă două surori ale lui, una de 12 alta de 20 ani, cari nu pot ieși. Îndată au început căutarea și le-au aflat, le-au desgropat, și le-au dus abia încă vii pe o corabie, unde medicii le-au dat ajutorul de lipsă pentru a fi mintuite.

Alții nu s'au mai aflat.

— În oraș, ca și în celelalte zdrobite de cutremur, să zidesc mereu barace (căsulii de azi pe mîne), pentru locuitorii rămași, și în acelea să urmează negoțul și viața veche. Să află acum mai de toate, hrană și ce-i de lipsă, pentru toți.

Iar inginerii pregătesc la planuri pentru zidirea de nou a pus-tițelilor cetăți.

Din Cianul-deșert.

15 Ianuarie 1908.

Toată suflarea românească așteaptă cu drag „Sft. Naștere a Dlui“. Să bucură atunci mic și mare. Sărbarea cea frumoasă să înceapă deja din ajunul nașterii. Mititeii pleacă îndată după prînz cu străicutele în spinare ori cu cirigul în mână, în cari să-și adune covrigeii. Ajunși la cea dintiu fereastră, încep să preamărească nașterea Mintuitorului cu colinda lor, până cînd moșul bătrîn al casei scapă de bucurite cite-o lacrimă pe obrazul zbircit, punînd cite-un gătej pe foc. Mititeii dela fereastră sîrșesc colinda cu urări de bine la toți căsenii, apoi moșul iasa afară și plătește voios colinda cu atți covrigi, citi colindători.

De astădată bunii creștini și harnici plugari români din comuna Cianul-deșert au așteptat cu mai mult drag și au sărbătorit nașterea Domnului și cu ceva, cu ce până acum nu erau dedați. Numai un an s'a împlinit de cînd s'a făcut întia încercare de a-i da poporului de acolo cu diletanți, fii de ai sei, o piesă teatrală, cînd oamenii neștiind încă ce e „scenă“, teatru și tot ce să ține de el, rîdeau și ne porecleau „teatru“-l în toată forma. Unii îi ziceau: „ciatru“, alții tartu, iar cei cari credeau că știu mai mult, vezi bine-rău — îi mai ziceau și „piatru“.

Acum însă, iubite cetitor, aceia cari astfel ne porecleau, după repetitele tilcuiuri ale preotului și învățătorului de acolo, au început să le placă „teatru“ și bucuroși au luat asupra lor sarcina de a pași pe bină ca diletanți, spre fala tuturor, 15 tineri. Abia au așteptat să sosască sara a II-a de Crăciun, ca să arate rodul muncii lor. Reprezentația s'a dat în școală, care a fost ticsită de public ascultător, — S'au predat 2 piese alui V. Alexandri: „Jaluzia“ și „Drum de fer“ cu bună reușită. Mai mult însă de cit aceasta i-a plăcut publicului dialogul: „Despre buna cuviință“ a Mariei Drăgan, predat de mătușica Marița Păteanu și nepoțica Marița Iozon, cari au secerat mai multă laudă. S'a mai predat apoi un monolog și s'a perorat binisor „Peneș Curcanul“ alui N. Alexandri, de tinărul I. Nemeș și încă alte 2 declamări.

După producțiune a urmat joc și voie bună, care a decurs în bună ordine și petrecere frățească. Rezultatul moral a fost îndestulitor. Asemenea cel material; 80 cor. a fost venitul curat, care s'a dat școlii. — Mulțumită suprasolvitorilor S. Rusu preot, I. Cămpian și G. Dordai învățători.

Felicit pe bravii tineri, cari și-au lăsat șezătorile și sările lor de petrecere îndatinat, și au aflat în aceasta altă petrecere care într'a-devăr e mai frumoasă, și le doresc din toată inima voie bună și mult spor.

Felicit și mă bucur de străduința harnicului învățător Ioan Pescariu, cere a jertfit-o în scopul acesta. Nadăduesc că-și va urma munca începută și doresc ca ea să nu fie zadarnică!

M. P.

O părere cu privire la „congrua“ preoților.

Dela un preot cetitor al foi noastre, om cu stare materială mai modestă, dar în suflet cu dor viu pentru libertatec lui și ca om și mai ales ca preot, — primim următorul articol vrednic de a sta omul să se gîndească și să chibzuiască asupra lui:

Zece ani trecut'au, decînd preoții noștri au început a primi dela stat un adaus de bani lîngă venitul ce-l au din parochii.

Luptă mare s'a făcut în jurul primirei ori neprimirei acestei părți de bani, dați dela stat. Ceata celor cari nu puteau avea încredere în banii aceștia, era de tot mare, și abia prin majoritate s'a ajuns, ca în congres să se hotărască, ca totuși și pentru preoți bisericei noastre gr.-or. române să fie primită întregirea (congrua) dela stat, însă numai condiționat, ca adeca banii să-i capete preoții prin organele bisericei, prin conzistorii, și nu de dreptul dela stat.

Și statul s'a învoit și așa. S'a învoit pentru-că a știu, că dacă odată să primește acest ajutor, fie pe ori-ce cale, totuși mai tîrziu să vor putea aplica șuruburi nouă față de aceia, cari primesc bani!

Și iată că deja după 10 ani, să și încep aplicările măsurilor aspre, cari să cuprind în noul plan de lege, pe care atît de drept și la loc, l-ați tilcuit în Nr 51 al „Libertății“ din anu trecut 1908.

Dar acesta este numai începutul!

Cine știe peste alți 10 ani, ori poate și mai curînd, ce măsuri și mai aspre să vor mai afla și aplica în jurul „darului“ de congrua.

Primirea congruei la timpul său, să poate încitva scuza, cu aceea, că într'adevăr preoții, cari au o regătire de școală (cualificație) destul de cinstită, erau și sunt prea slab plătiți dela popor, în asemănare cu alți slujbași, bună-oară cu notarii, cari aveau o pregătire mai puțină ca preoții, ba chiar și ca învățătorii, cari și după legea veche erau asigurați la 300 fl. Dar' dacă s'ar fi căutat căi și mijloace pentru îmbunătățirea sortii clerului, sigur să aflau, și nu era nevoie, ca în-

dată să-se deie fuga la sacul cu grăunțe strein!

Un astfel de mijloc ar fi fost, bună-oară, reducerea parochiilor, și formarea de parochii cercuale, avînd a conduce un preot 2, pe aiurea și 3 comune, mai mici, dar apropiate unele de altele. Sunt o mulțime astfel de parochii, cari 2—3 laolaltă ar putea forma un cerc „parochial“ așa cum bună-oară, tot aceste comune formează laolaltă un cerc notarial.

Prin aceasta am fi imputinat numărul preoților, și le-am fi asigurat un venit mai potrivit, iar poporul nu ar avea mult de suferit prin aceasta, pentru-că trebuințele sufletești le poate implini; iar' prin aceea, că preotul ar fi de rînd la biserică numai la a doua sau a treia sârbătoare, s'ar deda și poporul, ca măcar atunci să cerceteze biserica regulat, preotul să aibă cui predica; căci cum e azi, cu preot totdeauna la biserică, mulți creștini să cam lasă de pe o sârbătoare pe ceialaltă, și așa lipsesc cu grosul dela biserică.

Lucrul acesta, cu întocmirea de parochii cercuale, s'ar putea face și în viitor, căci decît un ajutor atît de cu șiroafe, cum este cel dela stat, mai bine o astfel de ajutorare de sine, și preoțimea ar fi cu totul neatîrnătoare și ar putea servi cu zel și abnegațiune interesele poporului nostru român, căci iată școalele sunt deja aproape pierdute! Iar' dacă mai pierdem și biserica, atunci cine ne va mai apăra limba și legea veacuri de-a rîndul, cum a făcut'o biserica noastră creștinească dela întemeierea ei și până astăzi?

Până nu e încă tîrziu, să căutăm chipuri și moduri, organizîndu-ne de-așa, ca să nu mai fim lăsați cu totul la ajutorul străin care e *Culul-Troiei* în biserica noastră! Să mulțămim pentru ajutorul dat până acum, și să ne mărginim la puterile noastre, căci decît *gras și legat, mai bine macru* (slab) și *liber!*

Asta e părerea mea.

Frumoasele cuvinte din urmă ale fratelui preot, ne aduc aminte de minunatele versuri cu care poetul revoluționar ungar *Petőfi*, își însuflețea frații pentru libertate, în niște vremi, cînd și a lui națiune

purta jug strein. și și între Unguri să aflau destui cari lacomeau la grația streină... Pe atunci *Petőfi* a scris două versuri, mult grăitoare: *Hora cânilor* și *Hora lupilor*.

Le-a tradus românește foarte reușit poetul Goga. Le dăm și noi acel cetitorilor noștri, fiind ele vrednice a fi cetite în toată ziua de tot Românul! Iată-le:

Hora cânilor.

Afară-i nor și vifor,
E ceriu 'n răzvrătire.
Zăpada învesmîntă,
Cutrămurata fire.

Dar' noi în tichnă rîdem,
De viforul de-afară,
Ne dă sălaș prielnic,
Ungherul din cămară.

E milostiv stăpînul,
Ne dă și bucătură;
A noastră-i de pe masă,
Cînd cade-o fărmitură.

Și de-'l îndeamnă gîndul,
Cu biciul să ne bată,
Noi așteptăm pân' trece,
Iar' rana sîngerată!...

Și cînd asupra noastră
Privirile-și îndreaptă,
Noi ne grăbim să lingem
Prea milostiva-i dreaptă...

Horu lupilor.

Afară-i nor și vifor
E ceriu 'n răzvrătire,
Zăpada învesmîntă
Cutrămurata fire.

Pustia 'ntunecată
Ni-e dată mamă nouă,
N'avem sălaș cînd cerul
Ne ninge și ne ploauă.

În drumul pribegiei
Înghețul ne doboară,
Și vîntul ne răpune
Și foamea ne omoară.

Din flinte vine plumbul
Și coastele ne frînge,
Omătul alb al iernii
Noi îl roșim cu sînge.

Flămînzi ne scurgem traiul
Prin multele nevoi...
Tot gerul e al nostru,
Dar slugi nu suntem noi!

Pacea cumpărată.

— Dar să mai dai! —

Austria-Ungaria își cumpără pacea dela Turci, cu cele 54 milioane. Dar să vede că plata nu să sfîrșește aci. Și din o parte și din alta vin știri, că Austria va fi silită, ba s'a obligat deja, a răsplăti și pe nemulțumita *Sirbie* și pe *Munte-negru*.

Între altele reese acest lucru

și din faptul, pe care îl povește ziarul „*Turquie*“ din Constantinopol. Spune că trimisul Muntenegrului și-a arătat față de ministrul de interne turcesc, neplăcerea că Turcia, pentru bani, a lăsat Bosnia Austriei.

La asta ministrul turc, care știe bine cum stau lucrurile, a răspuns, că Turcia a pus Austro-Ungariei condiția (legăturala), că are să mulțumească și cererile Sirbiei și Muntenegrului.

Deci: să mai dee!

Și știrea să întărește și din alte părți.

Aceea numai nu e satorit încă, ce fel are să fie răsplătirea Sirbilor și Muntenegrenilor, ca să reîntre și ei în liniște? Li-să vor rupe fășii de pămînt, ori alte bunuri economice?

Izbucnirea Vezu v-ului la a. 79 după Christos.

Nenorocirea dela Messina și Calabria aduce oamenilor aminte de o altă nenorocire grozavă a vremilor trecute, întîmplată tot în Italia, la anul 71 după nașterea lui Isus.

În apropiere de Neapopolul de azi, să aflau două orașe romane, mari și înfloritoare, numite Pompei și Herculanium. În acel an s'a întîmplat, că în apropiere de aceste orașe, în urma unui cutremur de pămînt, s'a deschis deodată din vîrfului unui munte vecin o gură a pămîntului și a început a arunca în sus nori uriași de foc și fum, mestecat cu lavă (materie de petri topite de focul uriaș din sinul pămîntului) și zgură, pe care le arunca în sus până la mii de metri, și de-acolo cădeau apoi ploaie de foc în jur! Cele două orașe înfloritoare și pline de locuitori, au fost ca peste noapte coperite substratul grozav de lavă, și s'a ridicat munte întreg de lavă și cenușe și zgură peste ele, îngropînd de tot viața plină ce via în acele mari cetăți.

Grămezile de lavă au tot crescut în jurul uriașei guri deschise a pămîntului, așa că azi, de vărsarea ei prin vremuri, s'a format un munte înalt de peste 1200 metri, ce stă deschis la mijloc ca o gură uriașă prin care răsufă arzătorul pămînt. Gura asta să zice crater-ul vulcanului, și e de 750 metri de largă dela o margine la alta!

Cum s'a întîmplat înfricoșata îngropare de vii a celor două orașe romane, să află descris de cătră scriitorul roman de pe acele vremi Plinius al II-lea, în o epistolă a lui cătră Tacitus, vorbind despre un unchiu al său, ofițer înalt în armată, care a murit și el sub vîl de lavă de-a Vezu v-ului. El scrie:

Unchiul meu trăia în Mizenum, ca comandant al armatei de pe apă.

La 23 August (anul 79 după Christos) cam pe la 7 ciasuri, mama îi atrase luarea aminte asupra unui nor curios (ce să vedea spre Pompei și Herculanium).

După obiceiul lui, el stătuse toată ziua lungit, ocupându-se cu studiile sale. Dar acum să ridică pe un locșor mai înalt spre a vedea mai bine neobicinuita arătare. Din depărtare nu să putea vedea bine de tot care munte aruncă acel nor de fum?

Abia mai târziu s'a văzut că acesta e Vezuul. Forma norului văzută de departe, aducea binișor cu a unui arbore. Era ca un brad. Și cum se înălța în sus, îți părea un trunchiu uriaș, a cărui ramuri atîrnă în toate părțile.

Din pricina furtunei, ori a propriei sale greutate, norul începu a să lăsa în jos. Avea o culoare, cînd alburie, cînd în fața cenușei, cînd în fața pămîntului.

Unchiul meu, care era un bărbat foarte învățat, voia să cerceteze de aproape această arătare. S'a pregătit deci să plece cu corabia spre locul de unde să ridică norul, chemîndu-mă să merg și eu cu el. I-am răspuns însă, că vreau mai bine să rămîn acasă și să învăț. Chiar el îmi spuse ce să fac dar în lipsa lui.

Luîndu-și cele de trebuință pentru scris, a plecat. La Retina, oamenii de pe corabie l'au rugat să nu se arunce într'o astfel de primejdie. Dar el avea obiceiul că ceea-ce-și pune în gînd, căuta să ducă la îndeplinire, ori-ce primejdie i-s'ar fi pus în cale.

Ceea-ce vedea, tot scria. Pe corabie de-odată începu să pice cenușe! Cu cît să apropia mai mult, cu atît cenușa cădea mai deasă! Apoi începură să cadă pietri arse. În sfîrșit corabia ajunse la un loc, unde apa scăzuse și termul era pustiu!

O clipă unchiul meu stătu la îndoială, voind a să întoarcă. Dar deodată își zise: Pe cel curajos îl ajută norocul; să mergem spre Pompei!

În timpul acesta din Vezuul ieșeau vălvătăi și limbi de foc, cari împrăștiau întunecul nopții. Unchiul meu își ascundea îngrijorarea, spunînd că orașele, pe cari locuitorii le părăsiseră de groaza focului, nu să vor prăpădi. Apoi adormi pe corabie.

Intr'aceea pe corabie căzuse pe nesimțite atîta cenușe și materii felurite, aruncate de Vulcan, încît, dacă ar mai fi rămas înlăuntru, i-ar fi fost închisă eșirea.

A treia zi au aflat corpul lui mort, dar neatins, în locul apărut, unde să retrăsese de frica primejdiei în care să băgase. Avea mai curînd înfașurarea unui om care doarme, decît a unui om mort!

(În ineca cenușă și lava și căldura ce ploua peste ei și îi acoperea încetinel în mormînt moale, în case, pe corabie, ori unde. Așa s'au potopit cele 2 orașe de nici urmă nu li-s'a mai cunoscut! Peste 1700 de ani, acum 30—40 ani, s'au apucat învățați italienii să desgroape la acele orașe, și le-au aflat aproape nestrucate, așezate sub vălul de cenușe și lava ce le-a acoperit. Iar în mormînt de cenușe au aflat trupuri de oameni și animale petrificate, în starea în care a căzut peste ele nenorocirea).

NOUTĂȚI

Ploaie de o zi, apoi zăpadă mare. Dumineca trecută a adus asupra țării aproape peste tot locul, ploaie deasă și înceată, ca în cap de vară. Și a ținut pe la noi aproape toată ziua și sara până tîrziu.

Cu venirea nopții, care aduce și răcirea mai cu dinadinsul a aerului, ploaia a trecut în zăpadă. La început mai slabă, apoi mai tare. Și a nins așa, că peste tina ce o făcuse ploaia din preziua, să așezase un strat gros de zăpadă de 2 palme, pe aiurea de 3—4 palme! Cum căzuse pe vreme moale, să așezase și să prinsese fulg de fulg pe arbori, pe droturile de telegraf, telefon, electrică, îngreunîndu-le până la rupere. Luni dimineata, ne-am trezit cu droturile de telegraf și electrică aproape toate rupte, cu unii stîlpi rupți, — o pustiire de-a binele. Și a mai nins într'una până cătră amiaz.

Pe așa o vreme, foarte grea, au avut aștan să umble preoții noștri cu sfînta-cruce pe la casele creștinilor. Noaptea următoare a venit înghețul și în ziua Botezului Domnului, era înghețat totul, și așa stă până azi.

Economii să bucură de acest dar al lui Dumnezeu, că s'au coperit minunat holdele și topindu-să pe încetul, belșugul de zăpadă va înmagazina apă multă pămîntului pentru vara viitoare.

Batjocura sărbătorilor noastre. Nu a fost destul ce am spus despre redactori români citați pe zile de praznic ca Anul-nou și Botezul Domnului, — Gazeta Trans. află una și mai revoltătoare. Ei i-să scrie din Negriștești (îngă Dej), că executorul din Dej, un armean maghiarizat, de religie romano-catolic, a ieșit în ziua de Crăciunul românesc în Negriștești, și pe cînd oamenii eșeau dela sfînta slujbă, el făcea cuprinderi de execuție la casele alor vre-o 8 țărani români!

Bată-i credința lor, păgîni și vameși!

Deputații noștri să facă interpelare în dietă, asupra acestor urite necinstiri a sărbătorilor noastre.

„Tovărășie“ care avea să iasă în săptămîna asta, și pentru care dl redactor Oswald ni-a trimis materialul de lipsă, — nu am putut scoate, căci în urma stricăciunilor ce zăpada cea mare dela începutul acestei săptămîni le-a făcut la instalația electrică, rupîndu-i foarte multe fire de drot conducător de putere electrică, ba și stîlpi întregi, — tipografa n'a putut primi curent (putere) electric, și n'a putut tipări decît cîtealalte 2 foi, ca să le putem trimite la vreme.

Cetitorii noștri dar să erte, că nu din vina redacției întîrzie numărul „Tovărășiei“, până în săptămîna viitoare.

În loc de felicitări de Anul-Nou au mai solvit prin administrația foii noastre:

Dl **Cornel Novac** din Almaș (la Al-Csill), 5 cor. pentru gimnaziul din Brad.

Dl **Victor Damian** din Zlatna, 2 cor. pentru Masa studenților din Brad.

Dl **Ioan Șelmăreca**, sergent major în Viena, 1 cor. pentru biblioteca școlară din Orăștie.

Pentru zidirea unei biserici în Viena. Comitetul pentru înființarea unei biserici orientale române și a unui internat pentru studenții și meseriași români creștini, lipsiți de mijloace, în Viena, roagă Direcțiunile băncilor din România, Transilvania, Bănat și Ungaria, precum și pe singuraticii din părțile locuite de Români, ca la rugărilor noastre trimise, să binevoiască a răspunde, sprijinind străduințele noastre după puterile lor.

Totodată să aduce la cunoștință, că taxele de membri sunt următoarele: „Patroni“ cu 5000 cor. Ctitori cu 2000 cor, fondatori 1000, membri pe viață cu 200 cor. rată pentru totdeauna sau pot fi plătite în rate. Membrii ordinari sunt aceia cari solvesc anual suma de 10 cor.

Viena în Ianuarie 1909. Pentru comitet: **Alexandru Lupu**, general i. r., președinte, **Dr. Victor Roșca** secretar.

Din Hunedoara ni-să scrie: În 7 Ian. s'a arangiat din partea tinerilor meseriași o petrecere cu joc, al cărei venit curat s'a dat bisericii gr. or. rom. din Hunedoara.

Fapta acestor harnici tineri să laudă de sine.

Acești vrednici tineri sunt: **Constantin Florea**, **Simion Florea**, **Gorge Pavel**, **Carol Mihailescu**, **Victor Moisin**, **Liviu Chilui**, **Nicolae Buta** și **Simion Fercău**.

Venitul curat administrat la epitropia parochială e 115 cor.

Numiților tineri meseriași le dorim mult noroc în munca lor viitoare, iar suprasolviților sincera noastră mulțumită.

Hunedoara la 18 Iun. n. 1909.

În numele epitropiei par. **Nic. Macrea**, prim-epitrop.

Nu cere dela Dumnezeu bătaie, că ți-o poate da.

Toată lumea privește cu milă și durere cătră acele locuri nenorocite, cari au fost în zilele acestea aproape șterse de pe fața pămîntului, anume Messina și încă cîteva orașe și sate din Sicilia și Calabria. Zeci de mii de oameni au fost îngropați sub ziduri și omorîți cu totul: abia o parte au scăpat, dar și aceștia răniți și ciungăriți rău.

Negreșit, că vrednici sunt acești nefericiți de toată mila oamenilor, și nu vreau să le băgăm aici ceva vină în privința asta. Numai o întimplare vrem s'o scotem aci la iveală, despre aceasta „bătaie a lui Dumnezeu“. Căci, să vedeți numai, această numire să nimereste cu totul la întimplarea aceasta.

Din toată Italia, ba poate din multă altă lume, locuitorii acestor orașe și ținuturi, ci-că erau dintre cei mai stricați oameni și mai uitați de Dumnezeu. Cei mai mulți nu mai ținneau la lege, nu mai știau de

Dzeu, de nimic ce-i sfînt; unii făceau mai curînd batjocură din biserică și din lucrurile religioase! Iată o pildă de acest fel scoasă din niște foi din Italia.

Chiar în anul acesta, în ziua dintîi a Crăciunului, cînd oamenii cu credință merg la biserică, în orașul Messina, spun foile, cei mai mulți ținneau adunări și petreceri afară, fără să se gîndească la sărbătoarea Creștinilor. Iar o gazetă posnașe din Messina, în numărul său de Crăciun, a adus o poezie în care făcea batjocură din pruncul Isus, și zicea din cuvînt în cuvînt:

„O pruncuțule, dacă ești adevărat Dumnezeu și adevărat om, pe dragostea crucii tale ascultă glasul nostru (dacă faci bine oamenilor) și trimite-ne un cutremur de pămînt!“

Italieneste:

O bambino mio,
Vero uomo, vero Dio,
Per amor della tua croce
Fa sentir la nostra voce,
Tu che sai che non sei ignoto
Manda a tutti un terremoto...
(Foaia „Il Telefono“, nrul de Crăciun)

Și nefericirea s'a întimplat!

Nu vrem să facem mai departe vorbărie de „credință desartă“ cum ar zice unii, numai am pomenit acestea de... curiozitate. Mai vrem să spunem aceea, că între cei, cari au început a aduna milă pentru nenorociți, biserică cea huiduită și batjocorită, fî cea dintîi! Singur Papă dela Roma, pe care mai mult îl batjocureau chiar „liber-cugetătorii“ din Messina, a dat un milion de lire bani, și alte lucruri însemnate. Mai mult ca ori-care alt crai pămîntesc.

Nefericirea din Italia samănă mult a „bătaia lui Dumnezeu“ cel batjocorit.

Dr. B.

Nenorociri peste nenorociri. În 14 Ian. (ziua de anul-nou românesc), s'a întimplat în băile de cărbuni dela *Reșița* o nenorocire: în urma unei spargerii cu dinamită, luînd și gazul din mină foc, a omorît pe 10 mineri iar pe 7 i-a rănit greu.

— La *Ajka* lângă (Vesprim), în același timp praful de cărbune a luat foc dela lămpașul unui lucrător și s'a aprins și gazul, — omorînd pe 55 de inși și mulți răniți și bolnavi greu.

Nenorocirea s'a mărit cînd lucrătorii de-afară voiau să ajute la scapare celorlalți. Atunci muncitorul *Hartel* a aprins uleiul ce să adunase în jurul unui ventilator (răsuflător, aerisator). Ocnă să umplu atunci de fum și gazuri. Intr'astea să rupsă și ascensorul (cu care să sue de ies afară din baie, sus), și astfel 60 mineri rămaseră închiși în ocnă. Ei nu au mai putuț fi scăpați.

Dintre minerii căzuți jertfă, cei mai mulți sunt cu familii, bărbați în vîrsta de 30—35 ani. Era o privilegiată înfloritoare să-i vezi grămadă, cu sînge închiegat la gură și nas, semn că au murit nădușiți în lipsa de aer. Lîngă grămada de cadavre, erau acum lemnarii cari fac coșciuguri, și membrii familiei celor morți, cari plîng și să vaită grozav.

Hartel, care a pricinuit aprinderea, și *Sandor*, maestru minier, au pierit și ei!

Privitor la groaza ce s'a produs în ocnă cînd a izbucnit focul, să dau următoarele știri:

Aprinzându-se țeava de gumă a ventilatorului, maestrul minier Szántó Ferencz a strigat:

— Cine poate, să fugă!

Minerii au alergat spre lift (ascensor urcător, cu care ies afară în sus). 8 inși, după cumplită luptă, au sărit într'insul. Trei dintre mineri au fost însă aruncați afară; ei au rămas striviți. Atunci s'a stricat și liftul. Muncitorii să băteau între dinșii, își rupeau hainele și ca nebuni își rupeau chiar carnea unul de pe altul.

Erau vedenii îngrozitoare. Lipsa de aer și gazurile i-a omorât pe toți! Cei 120 cari au scăpat, au fugit prin tunelul pe unde era drumul vagoanelor trase de cai.

*

Preot Inecat. Vasile G o j a, preot gr.-cat. din Szamoszeg, voia să treacă Someșul înghețat. Pe la mijloc ghița să rupse și preotul să pierdă sub scoarța groasă, de unde n'a mai putut fi scos. Pe țărmul opus erau mai mulți oameni, martori ai nefericirii, cari însă nu puteau ajuta nimic. Preotul voia să meargă la o filie apropiată, unde avea să facă serviciul divin.

*

Petrecheri.

— Reuniunea femeilor române gr.-or" din Hunedoara invită la petrecerea cu joc ce arangează simbătă, în 23 Ian. n. 1909 în hotelul „Central“ (al lui Keller) de acolo Venitul curat să iva strânsune fondului „Reuniunii femeilor române gr.-or“ din loc.

— Bal arangează Asociațiunea din Arad pentru cultura poporului român, în 11 februarie n. 1909, în salele hotelului „Crucea-albă“, la orele 9 seara.

*

E timpul

cumpărării de Calendare pe a. 1909! Cumpărați și răspinziți în popor frumosul „Calendar Național“ al foilor noastre. Prețul lui: 18 cr. Cei-ce cumpără mai multe, îl capătă mai ieftin: până la 10 ex. cu 13 cr. unul, dela 12—15 ex. în sus, cu 11 cr. unul. (Cesii din urmă își plătesc ei posta la scoaterea pachetului. Celor ce-l plătesc cu 13 cr., le plătim noi posta aici!)

*

Suflete, din cari s'a stins ori-ce simțire, trebuie să fie acelea, despre cari scriu foile, că s'au arătat de curînd în un oraș din Franția, cu prilegiul unor spînzurări de răufăcători. În Franția nu s'au mai văzut spînzurări demult, că președintele, om îndurat, nu vrea să lase să se iee viața oamenilor prin oameni, fie ei cît de răi, — ci pedepsele pe care tribunalele le dictau cu moarte, el le schimba din puterea sa domnească, în muncă pe viață în cutări băi ale statului.

Dar lucrul acesta a încuragiat tare pe răufăcători, și ci-că să sporese tare ucigătorii cu jaf, și cînd tribunalul le dicta: moarte, mișei rideau de osîndă, știind că n'are să pune gidele (hoherul) mîna pe gîtul lor, că președintele cel bun, îi iartă dela ștreang. Așa că președintele a fost silit să lase săptă-mînila trecute pe vre-o 4 mișei de aceștia, să-i spînzure, doar să mai bagă nițică frică în alții ca ei!

Și i-au dus la spînzurătoare. Și aceia ci-că nu credeau că-i va spînzura, nici cînd s'au văzut în fața furcilor. Ci nădăduiau (sfîntă nădejde), cum însoțești, ca cel mai bun prietin pe om până și în cia-

sul morții și-i îndulcești desnădăduitul suflet!), — nădăduiau că încă le vine și lor iertarea, ca la atîta de atîta ani! Dar nu le-a venit. Cînd au văzut pe cel dintii întins de picioare și de gît și cu capul sucit, apoi prăvalit fără viață, n'au mai nădăduit nici aceia.

Ci, aceea ce a fost straniu la această tristă sărbare a facerii de „dreptate“ pămîntească, — a fost, că lume multă orășenească s'a adunat să vadă — comedia! Și ci-că în loc de a avea simț de milă pentru nenorociții aceia, mulțimea îi huiduia, îi injura, ba niște tineri aduseseră cu ei ceva instrumente muzicale și după fiecare omor din mînila gidului, cîntau cîteun cîntec vesel! Apoi aplaudau (băteau din palme) la adresa călăului.

Ce suflete nesimțitoare, Doamne!

*

Facem lăudori aminte pe abonații nostri, că numai 2 numeri mai trimitem celor ce n'au trimis plata pe 1909, apoi oprim trimiterea. Să grăbească dar toți cu plătierea pe 1909.— Cei ce au ceva restanță, s'o trimită și pe aceea.

Prețurile de abonare a foil, să vadă în fruntea foil și în „Foaia Int.“ adausă la acest număr.

Abonații vechi puneți pe colțul-cuponului cu care trimiteți banii, numărul abonamentului ce-l vedeți tipărit pe fașia sub care vă vine foaia.

Abonații noi dați adresa deplină: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

*

KRISTALIN. Cine și numai odată a folosit acest mijloc pentru frumuseță, acela nu va mai cerca cu altel, ca să-și îngrijească igienic pielea. **Kristalin-ul** e o massă de cristal pregătită din plante, care întinereste pielea și o înfrumusețează. Pistruți, jubrițe, pete de ficat, și ori-ce necurătenie a feței, pier repede. O cutie de sticlă 3 cor. Cutie de probă 50 fil. Să capătă pretutindenea. Pe postă trimite zilnic reprezentanța principală: Budapesta, Baross u. 91. (249) 3—10 2

*

Libertatea să află de vînzare:

— În **Petroșeni** la dl **Ioan Bija**, negustor român, care primește și abonamente dela singurateci, cari au voe să-și ridice foaia dela dînsul, cu prețurile cele mai scăzute publicate de noi.

— În **Hunedoara** vinderea foilor noastre s'a încredințat dela Anul nou încoace dlui **Iustin Boldin** comerciant român.

*

Eu și-s frate tu-'mi ești frate, în amîndoi un suflet bate,

decî te sfătuesc că numai dela comercianți români să cumperi!

Ca și neamul nostru să înainteze în comerț, neobositul comerciant român **F. A. Degan** în **Fiume** (Postafiók nr. 163), a deschis o prăvălie românească în acel port de mare și trimite francat și vămuit în pachete postale de 5 kg **cafea** fină, **tea** bună și aromatică, **ciocolidă** gustoasă, **sardinie**, **stafide**, **mandule**, etc., pe cari le importează dela cele mai renumite firme din străinătate și le vinde cu prețuri proverbial de ieftine: **Cafea** 1 kg. numai cu 2 cor. 40 fil. (1 fl. 20 cr.), care să trece tare, apoi **cafea Victoria** (sau **Locarabaja** cum îi zic alții) care e cea mai fină mixtură și foarte căutată.

Tot așa și renumita mixtură de tea-„**Degan**“, care prin aroma bună ce conține e preferită chiar și de străini. O comandă de probă ne va convinge deplin.

Cereți prețurentul că vi-l trimite gratis! În el vom afla multe lucruri frumoase precum și 2 rețete, pentru pregătirea de cafea și tea.

Pentru negustori a tipărit „Prețurent“ deosebite.

Grăbește soră și frate român, a-l cere, căci și dacă nu comanzi, poți învăța mult din el. Te rugăm recomandă-l la cunoscuți. Căci în adevăr merită sprijinul nostru! 2530 3—6.

POSTA REDACȚIEI

Iornim Ruica? ni-ai trimis 50 fil. Dar de unde ești, nu ne-ai scris.

Dlul Acr. P. în **S. Sebeș**. Din cele 2 cor. ce ai trimis s'au pus 50 fil. la anul trecut. Deci pe anul 1909 au fost scriși numai 1 cor. 50 fil. cu ce îți e plătit abonamentul până la 15 April.

D-Sale P. St. în **T. H.** Ți-am trimis încă 3 Calendare. Foaia de aici nu ți-s'a oprit. De sigur ți-o scoate altul dela postă și nu ți-o dă. Ți-am trimis de nou numerii 1 și 2.

D-Sale Ad. B. în **T. Oz.** Da, dacă mai trimiți 2 cor. peste ce trece din coroana trimisă în Nov., apoi ești plătit pe jumătate din a. 1909.

D-Sale G. M. în **St.** Cine cere 1 Calendar, ori 2—3, fără bani, nu trimitem, că nu ni-să plătește să ținem samă de datoria lui. Trimite prețul în marce (timbre) de postă și îți vine.

D-Sale S. Indr. în **Br.** Numerii din 1907 din Lib. nu-ți mai putem trimite.

Slăbia.

Și boala de organe căpătată prin oarecare morb, ușor să poate învinge, precum și sănătatea și puterea, sigur să poate aduce la loc, prin Emulzia lui SCOTT Cluj

Stomac și nervi gingași, care nu supoartă oleiul de pește, comun, —

Emulziunea-Scott o primește de medicină ideală. Și e de 3-ori mai nutritoare ca oleiul comun de pește.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Să capătă în toate farmaciile. (178) maciile. 19-28

Taur pinzgau

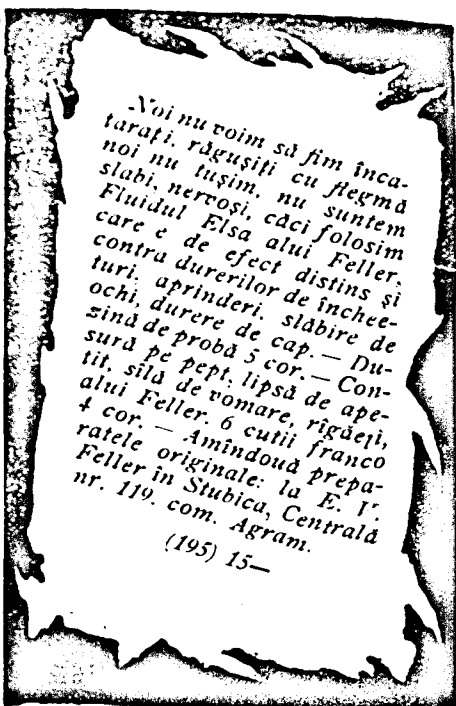
în primăvară va fi de 2 ani, — e de vînzare

la subscrisul proprietar. E probat de comisie și aflat bun. Blind. Garanță.

A să adresa la:

Nicolae Cărăguț

1—2 (266) proprietar în Bințiți **Benczenca u. p. Szászváros.** 19—26 (180)

Voi nu vom să fim încetarați, răgușiți cu flegma noi nu lușim, nu suntem slabi, nercoși, căci folosim Fluidul Elsa alui Feller, care e de efect distins și contra durerilor de încheeturi, aprinderi, slăbire de ochi, durere de cap. — Dura de probă 5 cor. — Dura de probă pe pept. lipsă de apei, silă de vomare, rigideți, ratele originale, la E. F. Feller în Stubica, Centrală nr. 119. com. Agram. (195) 15—

In atențiunea dlor preoți!

A apărut:

„Pareneze“.

Cuvântări ocazionale și funebreale pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul postoral al preotului.

De **Pr. D. Voniga,**

Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală.

Publicată cu binecuvîntare arhierescă.

Volumul I. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvîntări potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în viața creștinului și în oficiul pastoral al preotului.

Opul să poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în Gyrok (Temes m.) și la toate librăriile românești. (248). 5—5

Cine dorește călătorie

— bună și iute —

— de plăcere

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

Atențiune!

Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, până nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Miia de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delawre 100 cor. miia.

Adresa:

SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY

(227) 11—25. **Felső-Szeged, Somogy megye.**

(233) S-20.

GRIJEȘTE!!

O mică răceală, influență, o mică tuse e destul, ca pericol să amenințe viața. Baccilul să incuibă în plămîni și până-ce din năcazul mic s'a făcut mare, s'a dus o avere întreagă pentru recuștigarea sănătății. Îndește înfricoșata boală de plămîni care te omoară cu tusa. E dară destulă cauza că toți aceia

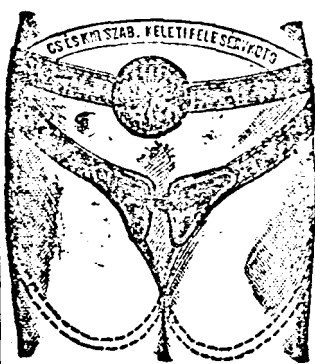
cari tușesc, au dureri de pept, flegmă, lipsă de apetit, asudă nopțile, sunt slabi, osteniți, îndată să-și iee

Sirupul de miere de teiu alui Örkény, conform atitor scrisori recunoscătoare, premiat cu medalia de aur, care alină tusa, oprește scuiparea de sînge, desface minunat flegma, împiedecă neplăcutile asudări de noaptea și îndreptează apetitul. Căror le e grea răsufierea, ne-apărat să folosească acest medicament cu efect neîntrecut!

O sticlă de probă 3 cor., o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle franco cu 15 cor. Pe lingă trimiterea banilor înainte sau cu rambursă, le trimite:

Apoteca „Apostol“ alui Örkény
Budapesta, Jozsef körút 64. (Depozit 91)

Pentru vătămăți!

Legătorele de vătămătură

patentate ces. reg. ale lui Keleti,

provăzute cu pelottă pneumatică de gummi,

sunt, după părerea celor mai aleși medici, cele mai bune în soiul lor! Prin construcția lor potrivită, țin și opresc cu siguranță și cele mai vechi și mai grele vătămături.

Prețul: Cu o latură 12 cor. Cu 2 laturi 24 cor.

Legători pentru vătămătură la unghiul moale: simple dar trainice: Pentru o latură: K 6—, 8— și 10— Pentru 2 laturi: K 12—, 16— și 20—

Legători pentru vătămătură de buric; legători de foale pentru pân-teca ce atrnă în jos, ori contra boalei de stomac sau ficat.

Nou! Clorap pentru vine lărgite, fără cusătură. Nou!

Legătoare pentru menstruație; susținători de ouă, etc.

cum și tot felul de lucruri de lipsă la grijirea de bolnavi și pentru comoditatea bolnavului, în cea mai bună calitate, și pe lingă prețurile de fabrică, le trimite: (220) 10—52

I. Keleti fabricant chirurgical de unelte de legăt.artificiale
Budapesta, IV. Koronaherezeg u. 17.
Catalog ilustrat, gratis și franco!

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vnzare vin de calitate cea mai fină, produs pe coastele dela Șiria (Világos), și anume:

Rizling curat, Rouge și Mustafer,

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, cu 32 cor. hectolitru. Să vinde la olaltă sau separat. Separat e mai scump. Vin curat dela deal, nu de grădină sau de cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vnzătorul:

Petru Benea,

proprietar de vii în Șiria,

(258) 2—10 Világos, comit. Arad.

Ofert extraordinar!

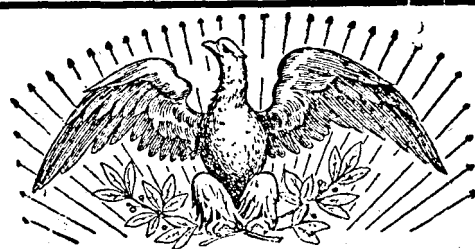
4 părechi de ghete (păpuci) cu și-nor pentru:

numai 7 cor.

Cartelarea concurenței a lăsat Centralei noastre să facă ofert numai la privați și la oferenti anumiți. Eu am fost deci împuternicit a vinde ori-cui 2 părechi de ghete pentru bărbați și 2 părechi de ghete pentru femei, bruni ori negri, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, de piele, galoșați, cu tălpi tari de piele. — toate 4 părechile cu numai 7 cor. Trimiterea cu rambursă. Totuși cei-ce nu să nimeresc să schimbă ori să dau banii napoi fără greș. (257) 2—5

P. LUST, Krakau Nr. 24.

Cui îi zace la inimă

fericirea căsenilor săi, acela trebuie să se îngrijească mai nainte de toate de sănătatea lor. Trebuie să cunoască cele mai perfecte terapii, ca să nu stea neorientat în timp de grea încercare. Fiecare are da-

torința de a ceti cartea, care dintre toate sistemele de vindecare face cunoscut: cel mai nou și mai cu efect metod de vindecare: cel prin electricitate, pe care tinde să ni-o facă vistierie comună.

Cu atit mai virtos este dator să cetească cartea, cu cit această carte să trimită gratis și franco, sub plic închis, ori-cui care, să provoacă la această foaie.

Volom separat pentru bărbați și altul pentru femei.

Institutul de tratare medicală Electro-Vitalizer,
BUDAPESTA, Károly-körut 2. félem. 60.

Scrisoare de recunoștină.

Kovács Gyula, Rimaszombat.
Tompá Mihály-u. 12.

St. dle Dr! Vă fac cunoscut, că aparatul funcționează ireproșabil. Tratamentul îl cunosc bine. Rezultatul după folosință de 4 ore e următorul: dorm bine și nu sunt atit de obosit cind mă scol, ca mai nainte. Pofta de mâncare crește mereu, durerea de cap ce mă chinuia adeseori, mi-a trecut. Durerea de spate asemenea. Mă simt cu mult mai vioi și vesel și am mare speranță, că nu peste mult voi putea conzidera cura de terminată.

(260) 2—4

Cupon pentru o carte de cinstire:

Institutului de ord. med.
„ELECTRO-VITALIZER“
Budapesta, IV. Károly körut
2 felem. 60.

Rog a-mi trimite gratis și franco, în covertă închisă opul: „SISTEMUL de VINDECARE ELECTRIC MODERN“ pentru { bărbați / femei

Numele:
Comună și
posta ultimă:

Tae și lipește pe o corespondență!

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)

să capătă următoarele preparate de bun renume:

I. Preparate medicale, leacuri de casă, neapărat trebuincioase pentru fiecare familie!

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt tolosite de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt recunoscute de cele mai bune.

DOLICIN contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitice, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. La copii și copile, contra tusei măgărești, are efect admirabil. „Dolicin“—ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar flegma o disolvează și astfel mai ușor se și rupe. Ferbintelile și asudatul de noapte încetă; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1 cor. 20 fileri, și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 coroană.

CAPSIC UNSOARE. Contra durerii de oase, podagrei, reumatizmului, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrinite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor. (254) 3—

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, zgirciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fileri, — 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului, îndată comande „Laxbonbons“ purgativ. Prețul 1 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc exelent pentru curățirea sângelui la sifilitică, durere de oase, excese și bube-zgrăbunțe pe față, nas sau ori-ce parte a corpului, — ba chiar și ranele sifilitice, 1 sticlă 2 cor.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină) 80 fil. Prav contra opăritului la copii. 60 fil. Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri. Unsoare contra rîtelor, cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fileri. Picuri pentru ochi, are efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slăbiți, delătorează roșeala, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. Pilule laxative purgative, la caz de Incuierea scaunului și regularea acestuia, 70 fil.

DEMIBROM, contra insomniei (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 2 cor. Unsoare de casă, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umflături, pecingini și alte rane, 1 cor. Lig de fer, la copii și la mari, contra anemiei, slabi de sînge, slab de corp — și rămași în dezvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 cor.

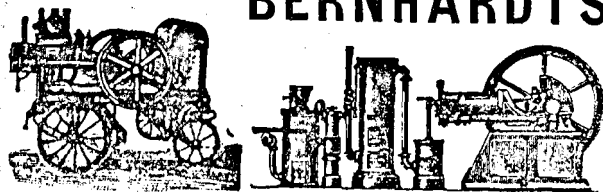
(234) 8—12

Puterea motrice (de mișcare)

dovedită cea mai bună!

pentru agricultură și industrie sunt:

Locomobile și motoare de Petrolin alui BERNHARDTS

care lucrează pe jumătate așa ieftin ca mașinele cu aburi; nu recer mașinist diplomat; n'au lipsă de conce-

sioane; sunt absolut sigure în lucrare; nu fac fum, nici miros! Instalație cu gaz sugativ: dela 10—100 puteri de cai; e cea mai ieftină putere de minat a timpului prezent: dela 0.8 până la 3 fileri pe oară de o putere de cal!

Fabrica de motoare și mașini:

G. Bernhardtts Söhne,
WIEN, XII. Schönbrunnerstrasse 173/L.

„Grănițerul“, inst. de credit și de econ., soc. pe acții în H.-Dobra.

CONVOCARE.

(267) 1—1

Domnii acționari ai institutului de credit și de economie „GRĂNIȚERUL“ ca societate pe acțiuni, în virtutea §-lui 15 din statute, să invite la

a X-a adunare generală ordinară

ce să va ținea în Dobra, la 8 Februarie n. a. c., la orele 10 a. m., în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raportul Direcțiunii, Bilanțul anual și raportul Comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutorului membrilor în Direcțiune și în Comitetul de supraveghiere.
4. Distribuirea profitului curat, realizat cu finea anului.
5. Alegerea unui membru în direcțiune.
6. Eventuale propuneri în sensul §-lui 26 din statute.

P. T. acționari, cari voesc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiunile până în 7 Februarie st. n. a. c., la cassa societății, conform §-lui 16 din statute. — Acțiunile să pot depune și la cassa institutelor „ALBINA“ din Sibiu, „ARDELEANA“ din Orăștie, „FĂGETANA“ din Făget, filiala „ALBINA“ din Lugoj, „LIPOVANA“ din Lipova, Cassa de păstrare (reuniune) și la „POPORUL“ din Seliște.

Din ședința plenară a Direcțiunii, ținută la 16 Ianuarie st. n. 1909.

Direcțiunea.

Activa.	BILANȚUL pro 1908.		Pasiva.
Cassa K	20.481.20	Capital societar K	250.000.—
Bon la cassa de păst. post. K 12.282.66		Fond de rezervă K	71.762.—
» in Giro-Conto la banca		Fond de penziune K	32.841.32
A.-Ung. și la alte bănci K 4.996.50	K 17.279.16	Depuneri spre fructificare K	415.944.52
Cambii K	888.769.35	Reescont K	300.271.—
Cambii cu acoperire hipotecară K	154.054.—	Dividende înadicate K	207.—
Obligațiuni K	8.420.—	Creditori K	6.112.59
Credite în Cont-curent K	27.209.63	Interese tranzitoare K	34.234.45
Efecte K	9.900.—	Profit net K	26.218.62
Imobile K	4.218.77		
Cereale în magazin K	1.742.76		
Debitori K	3.617.73		
Mobilier K 2.109.89			
după amortizare K 210.99	K 1.898.90		
	K 1.137.591.50		K 1.127.591.50

Debit.	Contul Profit și Perdere pro 1908.		Credit.
Interese:		Interese:	
la dep. spre fructificare K	26.676.71	după cambii K	80.569.68
la cambii reescont. K	24.354.20	» cambii cu acop. hip. K	4.970.63
după capital societar emis.		» obligațiuni K	710.06
IV-a pro 1908 K	5.107.52	» cred. în cont-curent K	1.323.17
Spese:		» efecte K	420.—
Salare K	11.593.84	Proviziuni, venit dela cereale etc. K	20.739.01
Chirie și relut de cuartir K	1.337.50		
Porto K	666.40		
Tipărituri K	1.703.92		
Spese de regie K	957.36		
Dare:			
Erarială, comunală și compet. de timbre . K	7.137.84		
Dare de 10% după int. la dep. spre fruc. K	2.667.65		
Amortizări:			
din mobilier K	210.99		
din efecte K	100.—		
Profit net K	26.218.62		
	K 108.732.55		K 108.732.55

H.-DOBRA, la 31 Decembrie 1908.

Adam Leșnican m. p.,
director executiv.

DIRECȚIUNEA:

Alexe Odor m. p.,
contabil.

Iosif Morariu m. p. Dr. Iosif Petrovițiu m. p. Dominic Rațiu m. p. Iosif Criste m. p. N. Gostae m. p. Toma Roșiu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.

George Oprean m. p. Iosif Ognean m. p. Adrian Olariu m. p. Ioan Comloși m. p. Ioan Șuiaga m. p.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

Lóc de casă, de vîndut

Casa de sub Nr. 408 din strada Prund în Orăștie, stînd din 5 odaș, cugnă, cămară, grajd, șopron și grădină mare, — e de vîndut ieftin din mîna liberă.

A să cere lămuriri la:

(265) 2—3 Dna Roza Zudor
în Orăștie, piața mare.

3 Mașini de trierat

anume: Una din „Fabrica trenurilor de stat reg. ung.“ 8 PH. (putere de 8 cai); alte dela „Clayton & Schutleworth“ 8. PH.; și alta dela „Marsal & Sonhs“ 8. PH., — toate în stare bună,

sunt de vînzare!

A să adresa la: (263) 2—3

Dimitrie Cenădean

în Pécska Nr. 1116 (Arad m.)

Casă de vîndut

În Sebeșul săsesc (Szászsebes) strada Petrifaláu nr. 10. cu drept de crișmă în colțul alor 3 străzi și în Strada parcului nr. 8., se vinde din mîna liberă cu preț convenabil.

A se adresa la

Karl Balreich sen.

(259) 2—3 în Szászsebes.

Anunț de vînzare.

Președintele foștilor iobagi din Petros, cercul Puiului, anunță că de pe un teritor de aproape 761 de jugăre catastrale din muntele Petrosului, cu concesiunea înaltului Ministrului de agricultură, Nr. 24255/905 și 58614/907, circa cam 181.900 m. □ de fag să vînd în licitațiune publică la 4 Februarie st. n. 1909 în Petros, la casa comunală.

Prețul de strigare e 47.900 cor

Condițiunile de licitare și contractare, să pot vedea mai amănunțit la primăria comunală în Petros, la oficiul silvanal din Deva și la tutoratul cercual silvanal (erdögondnokság) din Petroșeni. (250) 3—4.

Stefan Miclaș,

președintele foștilor iobagi din Petros. (Petrosz, u. p. Nagybar, Hunyad m.)

1 vagon de fîn

mestecat cu otavă

să află de vînzare la subscrisa.

Pentru informațiuni și preț, a să adresa de-dreptul la adresa de jos.

Gara cea mai apropiată pentru încărcare, e Orăștie (Szászváros).

2—2 (262) vād. Sofica Văidean

în Romos (lingă Orăștie).

Romosz u. p. Szászváros.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.